

Cursus Narratieve analyse

samengesteld door dr. F.M.R.C. Basten

[campus]OrléoN

2010

- Module 1. Narratieve theorie
- Module 2. Maken van een onderzoeksdesign
- Module 3. Narratieve data
- Module 4. Analyse van het wat
- Module 5. Analyse van het wie
- Module 6. Analyse van het hoe
- Module 7. Rapporteren van narratief onderzoek
- Module 8. Didactiek van narratieve analyse

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.
Voor contact: info@campusorleon.nl.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Wat zijn narratieve data?	4
2. Hoe kom ik aan narratieve data?	8
2.1. Dataverzameling: gebruik van bestaande teksten	8
2.1.1. <i>Autobiografische teksten</i>	8
2.1.2. <i>Non-autobiografische teksten</i>	12
2.1.3. <i>Observaties</i>	12
2.1.4. <i>Webbased bronnen</i>	14
2.1.5. <i>Literaire werken</i>	15
2.2. Datacreatie: zelf teksten laten produceren	17
2.2.1. <i>Interviews</i>	21
2.2.2. <i>Focusgroepen</i>	22
2.2.3. <i>Dag- en logboeken</i>	25
2.2.4. <i>Digitale communicatie</i>	25
3. Waar moet ik op letten?	29
3.1. Selectie van non-reactieve data	29
3.1.1. <i>Selectie van teksten</i>	29
3.1.2. <i>Selectie van en toegang tot locaties</i>	32
3.2. Omgaan met reactieve data	35
3.2.1. <i>Selecteren en uitnodigen van mensen</i>	35
3.2.2. <i>Vorbereiden van de interactie</i>	38
3.2.3. <i>Face-to-face interactie</i>	45
3.2.4. <i>Digitale interactie</i>	55
4. Wat doe ik met de data?	60
5. Oefeningen	65
Literatuurlijst	66

Voorwoord

In de eerste module van deze cursus heb ik aandacht besteed aan tekens en hun dubbele aard, namelijk de vorm van het teken en het concept waar die vorm naar verwijst. Als voorbeeld haalde ik de vorm 'kat' aan met daarbij de illustratie van het bijbehorende concept. Niet zo maar een kat, maar een kat die luistert naar de naam Merel. Hoewel. Luistert? Ze is bijna achttien en het is de vraag of ze me überhaupt nog hoort. Datzelfde geldt voor Pepe en Bob, onze andere huisgenoten van het felis catus geslacht. Als ik na het horen van een geluid ergens scherven zie liggen, dan vraag ik altijd meteen wie dat gedaan heeft. Ik krijg daarop steevast geen antwoord. Eerst dacht ik nog dat hier wellicht sprake kon zijn van onderlinge solidariteit, maar die manifesteert zich op geen enkel ander moment. Integendeel zelfs, zou ik zeggen als ik zo nu en dan de plukken bont door de kamer zie vliegen. Toch communiceren mijn katten. En heel soms begrijp ik wat ze bedoelen, bijvoorbeeld als ze zich langdurig bij hun lege voerbakje posteren. Maar het is de vraag of zij mij begrijpen. Waarom is dat eigenlijk? Ik kan maar één conclusie trekken en dat is dat katten een volstrekt ander besef van tijd hebben als wij mensen. Ze hebben daarom niet dezelfde, of misschien zelfs helemaal geen narratieve vermogens.

Katten kunnen het niet over het verleden of de toekomst hebben. Wij mensen zijn daarentegen in staat gebeurtenissen zodanig te selecteren en in een tijdsperspectief te zetten, dat de wereld om ons heen betekenisvol wordt. We doen dat ook als we maar heel weinig gegevens hebben. Een foto bijvoorbeeld, geeft een statisch beeld van een moment. Desondanks kunnen wij daar een verhaal bij fantaseren dat gaat over wat er aan dat moment voorafging en wat erop zal volgen. Zien we bijvoorbeeld een foto van een scheepswrak, dan zien voor ons geestesoog een zware storm en een aantal drenkelingen op zee dobberen of op het strand liggen. We kunnen deze narratieve vermogens nauwelijks uitschakelen. Ook als we geen historisch perspectief gebruiken, plaatsen we een aantal acties of variabelen met elkaar in verband en proberen we er een logisch toen-dit-dus-daarna-dat geheel van te maken. Narrativiteit is onontkoombaar en dat maakte narratieve analyse zo interessant. We leren daardoor meer over hoe de mensenwereld er eigenlijk uitziet en waarom we de dingen doen die we doen.

Vorderingen in de neurowetenschappen maken nog veel meer verklaringen mogelijk door met scans zichtbaar te maken welke delen in de hersenen actief zijn bij welke typen verhalen. De prefrontale cortex onderdrukt bijvoorbeeld angst en reguleert sociaal gedrag. De amygdala koppelt sensorische informatie aan emoties en maakt endorfinen aan, lichaamseigen stoffen die pijn onderdrukken en voor een euforisch gevoel zorgen. Politici willen zich nog wel eens richten tot die amygdala, net als de porno-industrie en auteurs van horror-verhalen. Variaties in de hersenen verklaren waarom sommigen van ons hier wel en anderen niet gevoelig voor zijn. Zo begrijpen we niet alleen de sociale constructen van politiek links en rechts beter, maar ook hun onverenigbaarheid: linkse kiezers hebben een grotere prefrontale cortex, rechtse kiezers een grotere amygdala.

Afijn. In deze reader verder geen neurowetenschappen, hoe interessant ze ook zijn. Onze taak ligt immers in het maken van linguïstische scans, in het identificeren van patronen in taal en betekenisgeving. In deze reader gaat daarom alle aandacht uit naar overwegingen bij het verzamelen of het creëren van het materiaal daarvoor.

dr. F.M.R.C. Basten